

ДОСЛІДЖЕННЯ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОСТАВКИ ШВИДКОПСУВНИХ ВАНТАЖІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто способи покращення організації та впровадження ефективних рішень у сфері доставки швидкопсувних вантажів автомобільними транспортними засобами. Визначено основні проблеми ланцюга доставки та їх взаємозв'язок з причинами їх появи та основні шляхи і заходи їх вирішення.

Ключові слова: швидкопсувні вантажі, транспортування, зберігання, якість, логістичні втрати, контроль, безпека.

Abstract

Ways to improve the organization and implementation of effective solutions in the field of delivery of perishable goods by road are considered. The main problems of the supply chain and their relationship with the causes of their occurrence and the main ways and measures to solve them are identified.

Keywords: perishable goods, transportation, storage, quality, logistics losses, control, security.

Задоволення потреб населення у якісному продовольстві є важливим соціальним та економічним завданням держави. У сфері забезпечення людей продуктами харчування є ряд завдань, які необхідно вирішувати комплексно, оскільки необхідно врахувати інтереси виробників, громадян та перевізників в рамках збереження якісних характеристик продукції [3], [5].

Із дуже широкого переліку споживчих товарів, значну частку становлять продукти, що відносяться до групи швидкопсувних. Їх список представлений дуже широкою номенклатурою, однак вони відносяться до категорії харчових продуктів, зберігання і транспортування відбувається з певними обмеженнями. Специфічний режим їх транспортування та зберігання полягає в необхідності підтримки певного температурного режиму з моменту виробництва до моменту споживання. Що стосується молочної продукції, то порушення температурного режиму зберігання та перевезення веде до швидкого псування продукції та несе загрозу здоров'ю і життю людини [3,4].

Визначальним фактором, що визначає ефективність доставки швидкопсувних продуктів для виробника і споживачів, є своєчасність доставки за відповідного температурного режиму. Тоді як для перевізника, більш вагомо знизити вартість перевезень за рахунок організаційних або технічних рішень, що зробить його більш конкурентним на ринку послуг.

Для підвищення ефективності доставки швидкопсувних вантажів необхідно впроваджувати системні підходи, за яких покращується робота усього ланцюга постачання продукції.

Покращення організації та впровадження ефективних рішень у сфері доставки ШХП автомобільними транспортними засобами є схожими що і для решти галузі вантажних перевезень (за видом продукції). Та все ж таки властивості швидкопсувних продуктів харчування накладає декотру специфіку у вирішенні поставлених завдань.

Протягом усього «холодного ланцюга» доставки швидкопсувних продуктів існують певні шляхи підвищення ефективності перевезень так і певні проблеми, на які, часом, перевізник не має можливості впливати. незалежні. На рисунку 1.3 відображено основні проблеми ланцюга доставки та їх взаємозв'язок з причинами їх появи та основні шляхи і заходи їх вирішення.

Науковцями виділено чотири основні проблеми області доставки вантажів:

- високі логістичні витрати на перевезення та зберігання;
- недостатня ефективність та якість послуг, їх висока собівартість;
- недосконалість нормативно-правової бази;
- неефективний облік та контроль.

Якщо вдасться до ґрунтовного аналізу кожної виділеної проблем, можна встановити передумови (причини) їх появи, і як показує практика, якщо не усунути певну проблему то вона створює базу для появи інших проблем. На рисунку 1.3 відображено основні проблеми області перевезення швидкопсувних вантажів та взаємозв'язки між передумовами їх появи та шляхами вирішення. Стрілками позначено взаємозв'язки та шляхи, що наочно відображають основні передумови й вирішення виділених проблем. До найбільш вагомій проблеми даної сфери є високі витрати на логістичні операції та логістичну переробку, що в сильно позначається кінцевій вартості продукції. Така проблема притаманна майже усій продукції що перевозиться в декілька циклів, але для доставки ШХП через часті й незначні за обсягами поставки транспортна складова вартості є дуже високою. Для логістичної системи України значні витрати зумовлені великою кількістю невирішених завдань в організації та технологіях перевезення, зберігання та фізичного розподілу продукції.

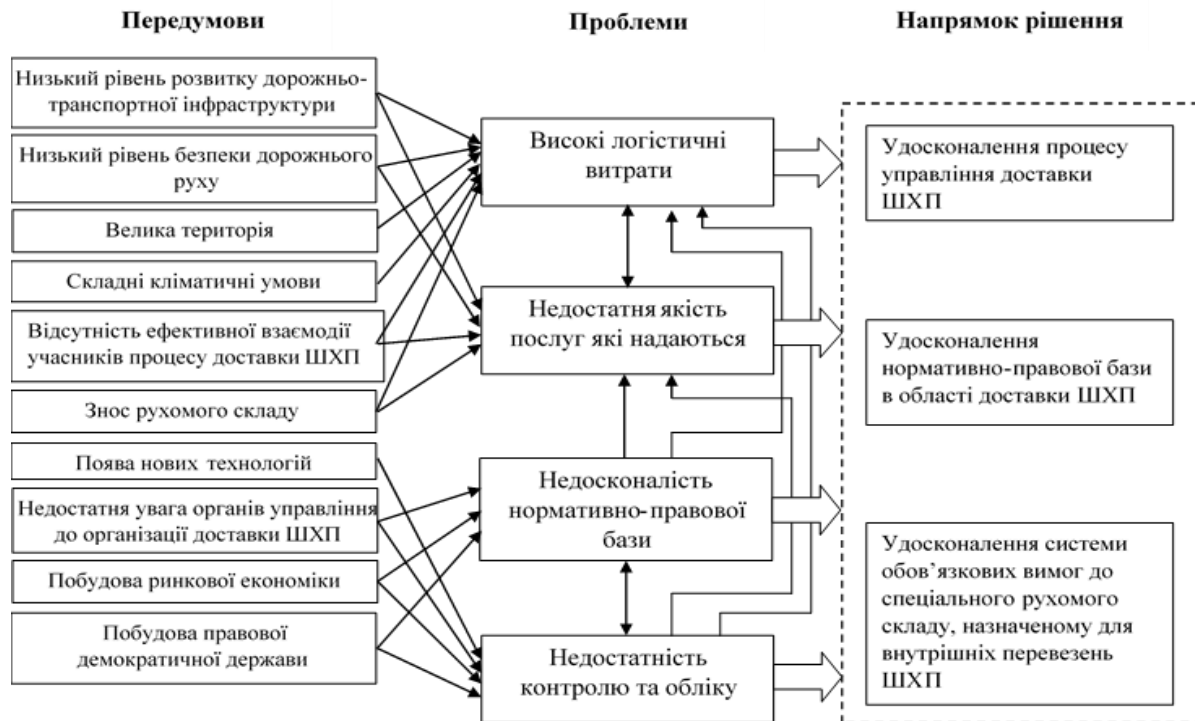

Рисунок 1 – Шляхи удосконалення сфери перевезення швидкопсувних вантажів

Витрати пов'язані вантажопереробкою, починаючи з поставки сировини на виробництво, можуть становити 70% від вартості готової продукції на полицях пунктів реалізації [2]. Цей показник може змінюватись залежно від виду продукції (в аграрному секторі та роздрібній торгівлі продуктами харчування логістичні затрати знаходяться в межах 35...55% від вартості готової продукції). У країнах з добре розвинутою логістичною інфраструктурою значення даного показника не перевищує 15%. Якщо прийняти логістичні затрати в кінцевій вартості продукції за стовідсотковий показник, то частка транспортних витрат у ній становить 15...25%. В розвинених країнах з потужною економікою високим технологічним розвитком значення цього показника знаходиться в діапазоні межах 7...10% [1].

Іншою за значимістю проблемою галузі доставки вантажів вважають якість послуг логістичного спрямування. Висока вартість – результат окреслених вище проблем та негативних передумов, вони формують високий рівень затрат на логістичні послуги. Відповідно до державного стандарту України [6] під «якістю транспортних послуг» розуміють сукупність властивостей пасажирських, вантажних перевезень або транспортної експедиції, за їх здатністю задовольнити потреби пасажирів, вантажовідправників і вантажоодержувачів у відповідних перевезеннях».

Для перевезення швидкопсувних вантажів, якість послуги, головним чином, визначається у задоволенні потреби замовника послуги, яка полягає в одержанні продукції у встановлений термін, в цілісному стані, а процес доставки повинен відбуватись за відповідної температури та вологості. Дотримання цих вимог має

незначно впливати на збільшення собівартості продукції, інакше виробник ШХП перестав бути конкурентним на ринку.

Для замовника послуги низька якість перевезень – це, насамперед, порушення термінів доставки чи недотримання відповідного температурного режиму, пошкодження в процесі перевезення товарів упаковки чи тари. Значне порушення термінів доставки веде до зменшення часу реалізації продуктів, що до значного накопичення залишків. А недотримання температури перевезення веде швидкого псування продукції та можливої її утилізації.

Як було сказано вище, недосконалість, а часом відсутність нормативно-правових актів, щодо регулювання перевезень ШХП в Україні створює додаткові перешкоди в розвитку галузі.

Недоліки у законодавстві розрегулює правові взаємовідносини усіх учасників «холодного ланцюга постачання», зокрема відповідальність та обов'язки кожного із них. Недостатньо прозора система контролю і обліку вантажопотоків ШХП, а також дотримання технічних вимог до рухомого складу та спеціалізованих автомобілів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Босняк М.Г. Вантажні автомобільні перевезення Навчальний посібник для студентів спеціальності 7.100403 'Організація перевезень і управління на транспорті (автомобільний)". – К.: Видавничий Дім "Слово", 2010. 408 с.

2. Бурков В.Н., Кондратьев В.В., Цыганов В.В., Черкашин А.М. Теория активных систем и совершенствование хозяйственного механизма. – М.: Наука, 1984. 272 с.

3. Основи економіки транспорту : підручник / Щелкунов В.І., Куласв Ю.Ф., Зайончик Л.Г., Загорулько В.М. [та ін.]. – К. : Кондор, 2011. – 392 с.

4. Про затвердження Правил перевезення швидкопсувних вантажів автомобільними транспортними засобами Електронний ресурс: [Режим доступу]: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/NT1637.html

5. Pullman, M.E. & Dillard, J. (2010). Values based supply chain management and emergent organizational structures. International Journal of Operations & Production Management, 30(7), 744-771.

6. ДСТУ 2609-94 Вантажні автомобільні перевезення. Терміни та визначення Електронний ресурс: [Режим доступу]: http://document.ua/vantazhni-avtomobilni-perevezennja_-termini-ta-viznachennja-std708.html

Біличенко Віктор Вікторович, д-р техн. наук, професор, завідувач кафедри автомобілів і транспортного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: bilichenko.v@gmail.com;

Терещенко Олександр Петрович, канд. техн. наук, доцент кафедри автомобілів та транспортного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: atereschenko96@gmail.com;

Аданніков Сергій Сергійович, аспірант кафедри автомобілів та транспортного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: 1at.14b.b.adannikov@gmail.com;

Дзіміна Роман Анатолійович, студент групи 1ТТ-19м факультету машинобудування та транспорту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: dzimina2000@gmail.com.

Bilichenko Victor V., Dr. Sc., Professor, Head of Car and Transport Management Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: bilichenko.v@gmail.com;

Tereshchenko Oleksandr P., Ph.D., Associate Professor of Cars and Transport Management Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: atereschenko96@gmail.com;

Adannikov Serhii S., post-graduate student of Cars and Transport Management Department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: 1at.14b.b.adannikov@gmail.com;

Dzimina Roman A., student of 1TT-19m group of the Faculty of Mechanical Engineering and Transport, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: dzimina2000@gmail.com.